

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2000, sp. zn. 20 Cdo 2272/2000, ECLI:CZ:NS:2000:20.CDO.2272.2000.1

Číslo: 40/2001

Právní věta:

Jestliže žaloba v obchodní věci neobsahovala žádná tvrzení, na jejichž základě lze usoudit na povahu úroku z prodlení požadovaného společně s jistinou pohledávky a na způsob určení výše tohoto úroku (§ 369 odst. 1, § 502 obch. zák.*), pak nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání (§ 153b odst. 1 o.s.ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.10.2000

Spisová značka: 20 Cdo 2272/2000

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Rozhodnutí soudu

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý o b c h o d n í s o u d v P r a z e rozsudkem pro zmeškání ze dne 17. 2. 1998 uložil žalované zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku částku 1027 Kč s osmnáctiprocentním úrokem z prodlení od 8. 6. 1993 do zaplacení (bod I. výroku) a zavázal ji k náhradě nákladů řízení žalobci (bod II. výroku). Soud prvního stupně dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky stanovené v § 153b odst. 1 o. s. ř., když žalovaná, které bylo předvolání k prvnímu jednání ve věci nařízenému na den 17. 2. 1998 doručeno dne 2. 2. 1998, a která byla o následcích nedostavení se poučena, se k tomuto jednání bez omluvy nedostavila, a žalobce, který se k jednání dostavil, vydání rozsudku pro zmeškání navrhl. Odůvodněnost uplatněného nároku přitom vyplývá z tvrzení obsažených v žalobě (podle nichž žalobce uzavřel se žalovanou na základě její objednávky kupní smlouvu, dle které bylo dodáno zboží; faktura ze dne 6. 4. 1993, na částku 1027 Kč, splatná do 7. 6. 1993, nebyla zaplacená a na výzvu žalobce byla žalovaná částka uznána co do důvodu i výše).

Odvolání žalované proti bodu I. výroku rozsudku pak *V r c h n í s o u d v P r a z e* usnesením ze dne 11. 2. 2000 odkazuje na ustanovení § 202 odst. 1 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. - odmítl, ve výroku o náhradě nákladů řízení rozsudek potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se neztotožnil s námitkou žalované, že skutková tvrzení žaloby vydání rozsudku pro zmeškání

neodůvodňují, a přisvědčil závěru soudu prvního stupně, že podle skutkových tvrzení obsažených v žalobě je uplatněný nárok po hmotněprávní stránce oprávněný.

Žalovaná (zastoupena advokátkou) podala proti usnesení odvolacího soudu (v části, směřující proti výroku, jímž bylo odmítnuto její odvolání ve věci samé), včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř., namítajíc, že odůvodněnost uplatněného nároku ze skutkových tvrzení žaloby nevyplývá. Základem pro vydání rozsudku pro zmeškání musí být taková tvrzení, která vedou k závěru, že podle nich uplatňovaný nárok je po právu, nikoliv tvrzení neúplná a rozporná. Žaloba musí obsahovat tvrzení o všech skutkových okolnostech věci, která jsou významná pro rozhodnutí. Žalobce musí uvést určitě a srozumitelně čeho se domáhá, a vylíčit všechny skutečnosti, které pak mohou vést k závěru, že podle nich lze výrokem rozsudku přiznat právě to plnění, kterého se žalobou domáhá. Z tvrzení žalobce však v daném případě nevyplývá, o jakou kupní smlouvu jde, neboť není uvedena žádná její identifikace a není označeno zboží, které mělo být touto kupní smlouvou dodáno. Současně chybí tvrzení, že právě z této kupní smlouvy se žalobce domáhá zaplacení faktury ve výši 1027 Kč a tvrzení o tom, zda v případě, že jde o vztah z kupní smlouvy, byla žalovaná částka stanovena kupní cenou. Žalobce se domáhá úhrady žalované částky včetně osmnáctiprocentního úroku z prodlení, přičemž žaloba zcela postrádá tvrzení, jež tento požadavek odůvodňuje (tvrzení o tom, zda jde o smluvní úrok z prodlení nebo o úrok zákonný). Podle dovolatelky z těchto příčin nebyly splněny zákonné důvody pro vydání rozsudku pro zmeškání dle § 153b odst. 1 o. s. ř. Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř., a je i důvodné.

N e j v y š š í s o u d proto napadené usnesení i usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolatelka, ač zastoupena advokátkou, svá tvrzení výslovně nepodřadila žádnému z dovolacích důvodů taxativně vypočtených v ustanovení § 241 odst. 3 o. s. ř., po obsahové stránce (ve vazbě na argumenty, jimiž zpochybňuje závěr o splnění podmínek dle § 153b odst. 1 o. s. ř.) však jimi vystihuje dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolací soud posuzuje z úřední povinnosti pouze vady vyjmenované v § 237 odst. 1 o. s. ř. (tzv. zmatečnosti) a (je-li dovolání přípustné) jiné vady řízení, jestliže mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je oprávněn rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden, přičemž je vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.). Uvedené vady řízení nebyly v dovolání namítány a z obsahu spisu nevyplývají, předmětem dovolacího přezkumu je tudíž zhodnocení správnosti právního závěru odvolacího soudu o tom, že skutková tvrzení žaloby odůvodňují přiznání uplatněného nároku.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 153b odst. 1 o. s. ř. zmešká-li žalovaný, kterému bylo řádně doručeno předvolání nejméně 5 dnů přede dnem, kdy se jednání má konat (§ 47), a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy první jednání, které bylo ve věci nařízeno, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech,

týkajících se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání.

Podle § 202 odst. 1 o. s. ř. odvolání není přípustné proti rozsudku pro uznání nebo proti rozsudku pro zmeškání, ledaže je podáno proto, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání (§ 153a, § 153b) nebo že rozsudek spočívá v nesprávném právním posouzení věci.

Povaha rozsudků pro uznání a rozsudků pro zmeškání vylučuje obecnou přípustnost odvolání. Poněkud zvláštní úprava přípustnosti odvolání proti těmto rozsudkům stojí na zásadě, že odvolání je přípustné tam, kde je důvodné. Odvolacím důvodem je okolnost, že nebyly splněny formální předpoklady pro vydání těchto rozsudků (srov. § 153a, § 153b o. s. ř.). Možností podat odvolání proti rozsudku pro zmeškání proto, že spočívá v nesprávném právním posouzení věci, se v jistém smyslu nadbytečně opakuje to, co již vyplývá z ustanovení § 153a a § 153b o. s. ř. Při závěru, že byly splněny ostatní předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání, se totiž právní posouzení věci soudem prvního stupně omezuje v zásadě jen na to, zda by vydáním rozsudku nedošlo ke vzniku, změně nebo zrušení právního poměru mezi účastníky (zjednodušeně řečeno, zda by nešlo o rozsudek konstitutivní povahy) a na závěr, že nejde o věci, v nichž nelze uzavřít nebo schválit smír (srov. § 153b odst. 3 a § 99 odst. 1 a 2 o. s. ř.). Další "právní posouzení" věci tkví v úvaze, zda podle žalobních tvrzení, která se pro zmeškání žalovaného stala nespornými, lze výrokem rozsudku přiznat právě to plnění, kterého se žalobce v žalobě domáhá (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2048/98, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 7, ročník 2000, pod číslem 80).

Výklad podávaný soudní praxí je jednotný potud, že základem pro vydání rozsudku pro zmeškání mohou být jen taková žalobní tvrzení, která vedou k závěru, že podle nich lze výrokem rozsudku přiznat právě to plnění, kterého se žalobce v žalobě domáhá. Neúplná tvrzení, z nichž takový závěr odvodit nelze, nebo tvrzení, která jsou s žalobním návrhem (tzv. *petitem*) v rozporu, neumožňují vyhovět návrhu na vydání rozsudku pro zmeškání (shodně srov. rozhodnutí uveřejněné pod číslem 45/1996 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek - dále též jen "R 45/1996"); potud jsou i obecná východiska, z nichž vycházejí dovolatelčiny úvahy, správná.

Žaloba (srov. č. l. 1 - 2) obsahuje tvrzení, že žalobce se žalovanou uzavřel na základě její objednávky kupní smlouvu, podle které bylo dodáno zboží (bod I. žaloby), že faktura ze dne 6. 4. 1993 zní na částku 1027 Kč, a že ve lhůtě splatnosti (do 7. 6. 1993) nebyla zaplacená, přičemž na výzvu žalobce byla žalovaná částka žalovanou uznána co do důvodu i výše (bod II. žaloby). Na tomto skutkovém základě žalobce požadoval, aby soud uložil žalované zaplatit mu částku 1027 Kč s osmnáctiprocentním úrokem z prodlení od 8. 6. 1993 do zaplacení.

Nejvyšší soud, aniž by se musel vyslovit k námitce, že skutková tvrzení obsažená v žalobě neodůvodňují ani přiznání požadované jistiny (částky 1027 Kč), je - shodně s dovolatelkou - názoru, že popsaná žalobní tvrzení neposkytují spolehlivý podklad pro závěr, že podle nich lze bez dalšího přiznat požadované příslušenství pohledávky. Účastníci řízení ani soudy nižších stupňů přitom neměli pochybnosti o tom, že projednávaná věc vyplývá z obchodních vztahů účastníků; proto o ní také - ve spojení se zjištěním, že žalovaná i úpadce jsou právníckými osobami zapsanými v obchodním rejstříku (srov. § 9 odst. 3 písm. a/ bod aa/ o. s. ř., jakož i závěry vyslovené ve stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněném pod číslem 52/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, bod XXV stanoviska, str. 191-192 /367-368/) - v prvním stupni rozhodoval Krajský obchodní soud v Praze. Pochybnosti o povaze nároku nemá (podle dosavadních výsledků řízení) ani Nejvyšší soud.

V situaci, kdy jde o uplatnění nároku vyplývajícího z obchodních vztahů účastníků, však nelze pominout úpravu úroků z prodlení, obsaženou v ustanovení § 369 obch. zák. Ustanovení § 369 odst. 1 obch. zák. rozlišuje mezi smluvenou sazbou úroků z prodlení a zákonným úrokem z prodlení; určuje

totiž, že je-li dlužník v prodlení se splněním peněžitého závazku nebo jeho části a není smluvena sazba úroků z prodlení, je dlužník povinen platit z nezaplacené částky úroky z prodlení určené ve smlouvě, jinak o 1% vyšší, než činí úroková sazba určená obdobně podle § 502 obch. zák.

Z toho, že žaloba neobsahuje žádná tvrzení, na jejichž základě by bylo lze usuzovat na povahu požadovaného úroku z prodlení a způsob určení jeho výše, pak plyne, že rozsudek pro zmeškání v dané věci vskutku neměl být vydán, neboť žalobní tvrzení k závěru, že podle nich lze výrokem rozsudku přiznat žádané příslušenství, nevedou. Tomu ostatně odpovídají i závěry vyslovené v důvodech již citovaného R 45/1996, str. 146 (256), kde měl soud absenci tvrzení jakkoli odůvodňujících přiznání požadovaného úroku z prodlení (v obchodní věci) rovněž za překážku vydání rozsudku pro zmeškání.

Jelikož dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení zrušil; se zřetelem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 a 5 o. s. ř.).

**) Jde o výklad ustanovení § 369 odst. 1 a § 502 obch. zák., ve znění účinném do 31. 12. 200.*